

в) суттєво скоротити кількість слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, які потребують згоди та дозволу слідчого судді.

Тільки при додержанні вказаних та деяких інших умов можливе максимальне використання інтелектуального та творчого потенціалу наших слідчих в розкритті та якісному розслідуванні, насамперед, тяжких та особливо тяжких злочинів, замість біганини по кабінетах і виконанні ними не властивих їм функцій.

ГЛОВЮК І. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
в.о. завідувача кафедри кримінального процесу, доктор юридичних наук, доцент

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДАННЯ СТОРОНОЮ ОБВИНУВАЧЕННЯ ВИПРАВДУВАЛЬНИХ ДОКАЗІВ У СУДОВОМУ РОЗГЛЯДІ

Ст. 22 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) декларує, що сторони кримінального провадження мають рівні права на збирання та подання до суду речей, документів, інших доказів, клопотань, скарг, а також на реалізацію інших процесуальних прав, передбачених КПК. Проте, під сумнів практичну реалізацію цієї пропозиції ставить відсутність у процесуальному законодавстві механізму забезпечення подання стороною обвинувачення виправдувальних доказів, які були відкриті у порядку ст. 290 КПК. Враховуючи формулювання ст. 349 КПК, слід погодитись із В.В. Колодчиним у тому, що КПК не зобов'язує прокурора подати суду всі докази, які були зібрані на стадії досудового розслідування, а надає можливість «творчо» підійти до вказаного питання, самостійно визначивши надання яких саме доказів та в якій послідовності сприятиме досягненню бажаного для державного обвинувача результату [1, с. 377]. Разом з цим, така нормативна регламентація може у деяких випадках призвести до порушення права на захист. Адже, відповідно до ч. 2 ст. 290 КПК, прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний надати доступ до матеріалів досудового розслідування, які є в його розпорядженні, у тому числі будь-які докази, які самі по собі або в сукупності з іншими доказами можуть бути використані для доведення невинуватості або меншого ступеня винуватості обвинуваченого, або сприяти пом'якшенню покарання. Однак обов'язку надати ці ж матеріали у судовому розгляді у прокурора немає. А для сторони захисту, маючи копії таких матеріалів, все одно складно обґрунтувати свою правову позицію, оскільки стороною кримінального провадження зобов'язана подати суду оригінал

документа (ч. 3 ст. 99 КПК), а обов'язку прокурора надати на запит сторони захисту оригінали документів КПК знову ж не передбачає.

У стадії підготовчого судового провадження це питання можна вирішити шляхом використання п. 4 ч. 2 ст. 315 КПК, яка передбачає можливість судового витребування певних речей чи документів за клопотанням учасників судового провадження. І, хоча там і не указано, що вони можуть бути витребувані і у сторони обвинувачення, зважаючи на загальність формулювання норми, не бачимо перешкод у витребуванні доказів і у прокурора за клопотанням сторони захисту. Але, враховуючи, що у цій стадії сторона захисту ще не знає, які докази будуть/не будуть надані прокурором, то, відповідно, і сумнівною є повнота реалізації цього права у контексті перспективного формування меж доказування в інтересах сторони захисту.

Хоча адвокати і зазначають, що сторона захисту має вчасно виявити відсутність певних доказів, зібраних в ході досудового слідства, та клопотати про їх витребування в разі наявності їх потенційної користі [2, с. 29], а також, якщо сторона обвинувачення не бажає долучати певні докази — сторона захисту має беззаперечною можливістю долучити свої докази, копії доказів, зібраних стороною обвинувачення, щоб ставити запитання про витребування речей чи документів [3, с. 32], попри логічність цього підходу, із цим повністю погодитися складно. Суд не має повноважень витребування речей і документів у прокурора у стадії судового розгляду (на що обґрунтовано звертається увага у літературі [1, с. 378]), враховуючи, що його повноваження із збирання та перевірки доказів у ст. 93 КПК не прописані взагалі, а Глава 28 такого засобу збирання доказів прямо не передбачає (хоча у літературі і аргументується віднесення його до системи судових дій та пропонується розглянути його як спосіб збирання доказів судом [4, с. 13, 47, 108]).

Слід підтримати пропозицію про необхідність внесення змін до КПК про можливість суду витребувати матеріали за клопотанням сторони захисту, якщо прокурор не надає їх за власною ініціативою [1, с. 378]; але натепер, як видається, ця проблема щодо документів може бути вирішена таким чином: сторона захисту може подати копії документів, і суд для підтвердження змісту документа може визнати допустимою його копію із посиланням на п. 2 ч. 5 ст. 99 КПК: оригінал документа не може бути отриманий за допомогою доступних правових процедур. Але це стосується лише документів, проблема із речовими доказами залишається. Саме тому вона має бути вирішена лише на нормативному рівні. Враховуючи те, що інформацію, які докази стороною обвинувачення будуть надані, сторона захисту має отримати при визначенні обсягу та порядку дослідження доказів, пропонуємо внести доповнення саме до цієї статті, доповнивши її частину першу реченням у такій редакції: «Суд за мотивованим клопотанням сторони захисту витребує у прокурора речі, документи та інші відомості».

Список використаної літератури:

1. Колодчин В.В. Особливості участі прокурора в судовому розгляді // Порівняльно-аналітичне право. — 2014. — № 5. — С. 376-379 // Режим доступу: http://pap.in.ua/5_2014/113.pdf
2. Дем'янова О., Дем'янов С. Окремі аспекти організації доказової діяльності під час судового провадження у суді першої інстанції: погляд з позиції захисту // Вісник Національної асоціації адвокатів України. — 2015. — № 5(13). — С. 28-31.
3. Коментар редакції // Вісник Національної асоціації адвокатів України. — 2015. — № 5(13). — С. 31-32.
4. Литвин О.В. Кримінально-процесуальне доказування у стадії судового розгляду: дис.... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Литвин Олександр Валерійович. — Одеса, 2016. — 214 с.

КРЕТ Г. Р.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри кримінального процесу та криміналістики
Івано-Франківського юридичного інституту,
кандидат юридичних наук, доцент

ПЕРЕЛІК МАЙНА, НА ЯКЕ НЕ МОЖЕ БУТИ НАКЛАДЕНО АРЕШТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: НЕОБХІДНІСТЬ НОРМАТИВНОГО ВИЗНАЧЕННЯ

Підстави для арешту майна визначені статтею 170 КПК України, норми якої закріплюють перелік майна, на яке може бути накладено арешт у кримінальному провадженні. Зокрема, зі змісту частин 3-6 статті 170 КПК України випливає, що перелік осіб, на майно яких може бути накладено арешт, залежить від мети його накладення, визначеної частиною 2 статті 170 КПК України:

1) з метою забезпечення збереження речових доказів — майно будь-якої фізичної або юридичної особи за наявності достатніх підстав вважати, що воно відповідає критеріям, зазначеним у статті 98 КПК України;

2) з метою забезпечення спеціальної конфіскації — майно підозрюваного, обвинуваченого, засудженого або третьої особи за наявності достатніх підстав вважати, що воно підлягатиме спеціальній конфіскації у випадках, передбачених КК України;

3) з метою забезпечення конфіскації майна як виду покарання або заходу кримінально-правового характеру щодо юридичної особи — майно підозрюваного, обвинуваченого, засудженого або юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, за наявності достатніх підстав вважати, що суд у випадках, передбачених КК України, може